

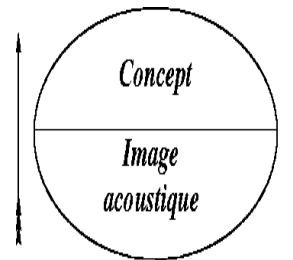
Charles Sanders Peirce (1839-1914):

- **icon** («εικόνα/ομοίωμα»),
- **index** («δείκτης»),
- **symbol** («σύμβολο») = «σημείο» (Saussure).

Ferdinand de Saussure (1857-1913)

σημείο = **σημαίνον** («ακουστική εικόνα») | **σημαινόμενο** («ιδέα, έννοια»)

1. **Αυθαίρετο** του σημείου
2. **Γραμμικότητα** του σημαίνοντος (αλλά και ιεράρχηση γραμματικών μονάδων)
3. **Αμετάβλητο** και **μεταβλητό** του σημείου
4. **Ασυνέχεια** (δυσαικτικότητα) των γλωσσικών μονάδων

Η διπλή άρθρωση του λόγου

(André Martinet, *Στοιχεία γενικής γλωσσολογίας*, 9-11, σημεία = «μονήματα»)

α'	β'
σημεία	φωνήματα

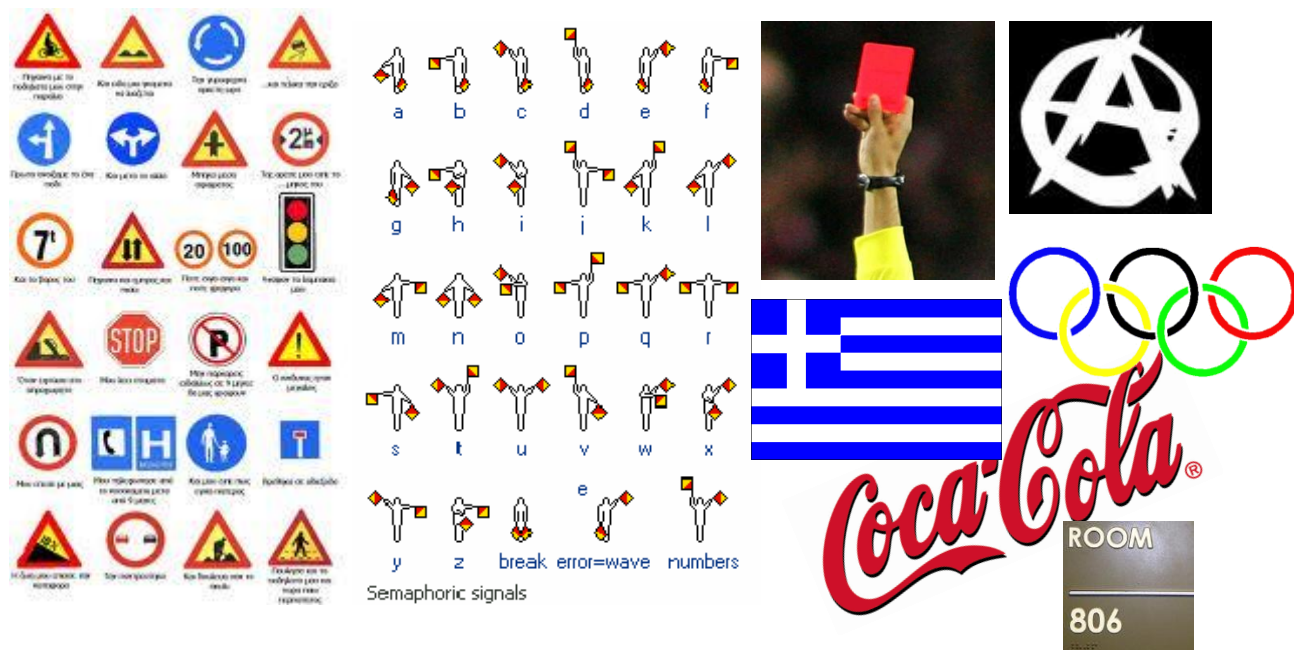
Για μελέτη:

F. de Saussure, *Μαθήματα Γενικής Γλωσσολογίας*, 99 κ.ε., για τη φύση του γλωσσικού σημείου· L. Prieto, *Μηνύματα και σήματα*, 223-236, για ταξινομήσεις των σημειωτικών κωδίκων. A. Martinet, «Η διπλή άρθρωση του λόγου».

Απαντήστε:

1. Το σήμα του κοκ :
 - α) δεν είναι σημείο
 - β) έχει μόνο την πρώτη άρθρωση
 - γ) έχει μόνο τη δεύτερη άρθρωση
 - δ) έχει διπλή άρθρωση
 - ε) δεν έχει άρθρωση.
2. Εικονίδια όπως ☺, ☹, ☹:
 - α) δεν είναι σημεία
 - β) έχουν μόνο την πρώτη άρθρωση
 - γ) έχουν μόνο τη δεύτερη άρθρωση
 - δ) έχουν διπλή άρθρωση
 - ε) δεν αποτελούνται από επιμέρους μονάδες με νόημα.

Πόσες αρθρώσεις έχουν οι παρακάτω κώδικες/σημεία;

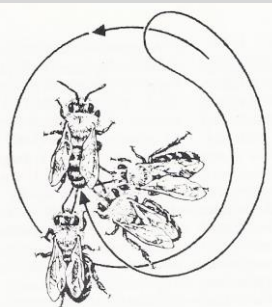
Σχολιάστε:

1. «Νοηματική» γλώσσα θεωρείται η γλώσσα στην οποία το «σημαίνον», δηλαδή η λέξη, και το «σημαινόμενο», δηλαδή αυτό που η λέξη εκφράζει (πράγμα, ιδέα, κατάσταση, έννοια), έχουν μεταξύ τους πρωτογενή σχέση. Ενώ «σημειολογική» είναι η γλώσσα στην οποία αυθαιρέτως ορίζεται ότι το α «πράγμα» (σημαινόμενο) εννοείται με το α (σημαίνον). Π.χ. δημοκρατία: δήμος=λαός+κρατώ / democracy [...] Με άλλα λόγια, η [ε]λληνική είναι η μόνη γλώσσα της οποίας οι λέξεις έχουν «πρωτογένεια», ενώ σε όλες τις άλλες οι λέξεις είναι συμβατικές, δηλαδή σημαίνουν κάτι απλά επειδή έτσι συμφωνήθηκε μεταξύ εκείνων που τη χρησιμοποιούν.[...] Οι ηλεκτρονικοί υπολογιστές θεωρούν την [ε]λληνική [γ]λώσσα «μη οριακή», δηλαδή ότι μόνο σε αυτή δεν υπάρχουν όρια και γι αυτό είναι αναγκαία στις νέες επιστήμες όπως η Πληροφορική, η Ηλεκτρονική, η Κυβερνητική και άλλες. Αυτές οι επιστήμες μόνο στην ελληνική γλώσσα βρίσκουν τις νοητικές εκφράσεις που χρειάζονται, χωρίς τις οποίες η επιστημονική σκέψη αδυνατεί να προχωρήσει. (παρόμοιο κείμενο σε πολλές ιστοσελίδες)

2. Είναι τα emoji μια νέα παγκόσμια γλώσσα; «Τα emojis είναι τα ιερογλυφικά του παρόντος, όχι του μέλλοντος. Όπως οι Ιάπωνες, που τα ανακάλυψαν, χρησιμοποιούν ακόμα ιδεογράμματα στη γραφή τους, έτσι και όλος ο πληθυσμός του κυβερνοχώρου έχει μάθει πλέον να επικοινωνεί εύκολα και γρήγορα με αυτές τις καρτουνίστικες 'εικονολέξεις'». (www.lifo.gr)

3. Η μέλισσα διαθέτει την ικανότητα να μεταδίδει με τις κινήσεις της στις άλλες μέλισσες λεπτομερείς πληροφορίες για την προέλευση, την ποσότητα και τον ακριβή προσανατολισμό της τροφής που έχει ανακαλύψει. Με τον κυκλικό χορό στον οποίο εναλλάσσονται αριστερές και δεξιές στροφές (Σχ. 1) η μέλισσα δηλώνει ότι η τροφή βρίσκεται κοντά στην κυψέλη, ενώ με τον οκτώσχημο χορό (Σχ. 2), όταν η τροφή βρίσκεται μακριά, δηλώνει την κατεύθυνση προς την πηγή (σε σχέση με τον ήλιο), την ποιότητα της γύρης (με τη ζωνρότητα των κινήσεών της), την απόσταση (με τον αριθμό των στροφών) κ.ά. Τι είδους σημεία χρησιμοποιεί η μέλισσα; Πόσες αρθρώσεις έχει αυτός ο κώδικας;

Σχήμα 1:

Σχήμα 2:

